

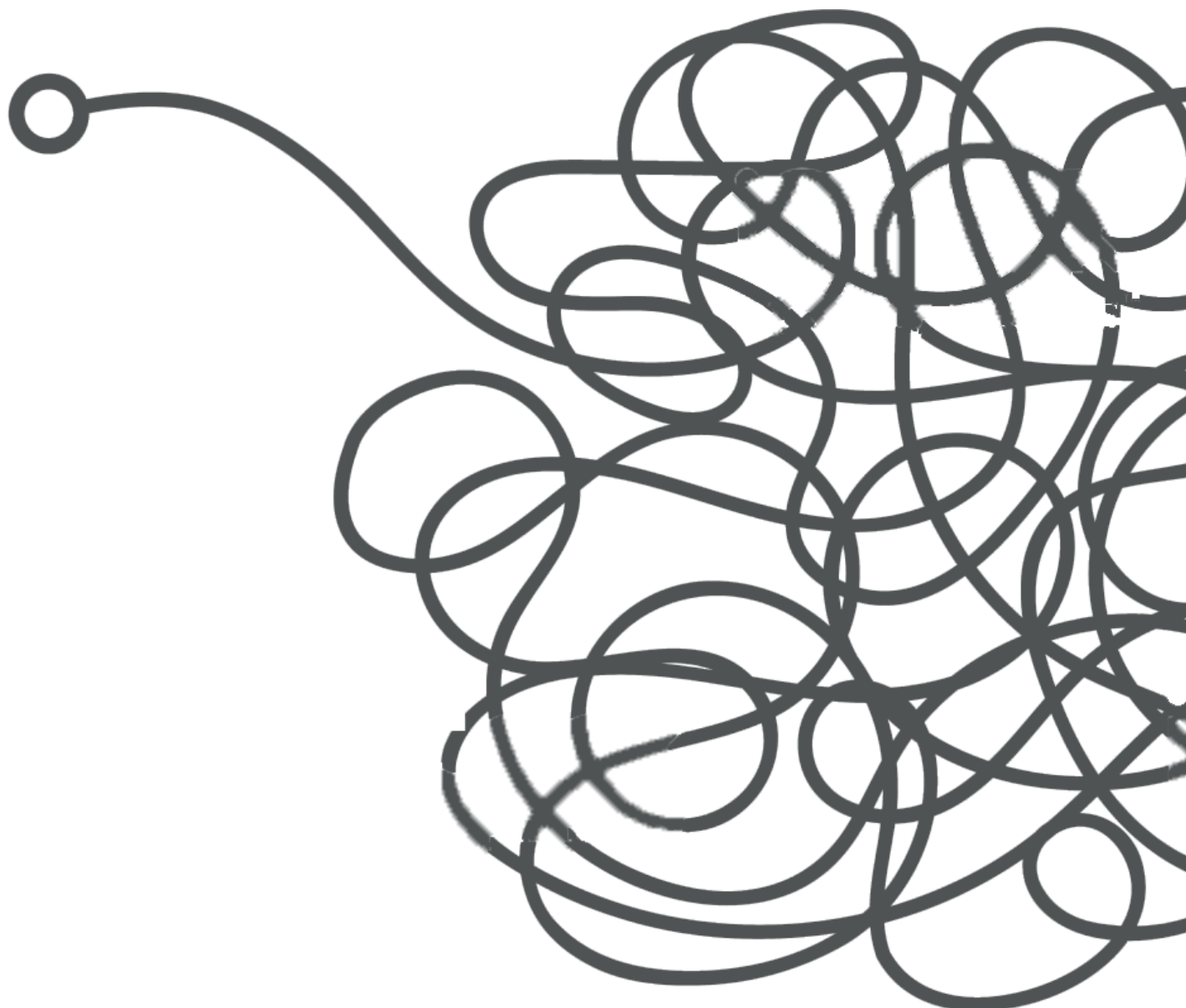
Vijf jaar verander- energie met **ComeniusNetwerk**

ComeniusNetwerk

de HogerOnderwijsVernieuwers

Mei 2018
Start Comenius-
Netwerk

De start

Om verbetering in het hoger onderwijs te stimuleren is in 2018 het ComeniusNetwerk opgericht. Dit initiatief begon met de strategische agenda van de Minister van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap in 2018 waarin voorstellen werden gedaan voor een kwaliteitsimpuls. Naast het Comeniusprogramma, wat docenten via een beurs tijd en middelen geeft om te verbeteren, werd er ook een netwerk in het leven geroepen om ervaringen en kennis uit te wisselen. Zo kon onderwijsvernieuwing naar een hoger plan worden getild en bijdragen aan het lerende en innovatieve vermogen van het hoger onderwijs.

Bij de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) kreeg het netwerk een vliegende start, en sinds 2021 is het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) de host van het netwerk. Inmiddels zijn we meer dan 70 bijeenkomsten verder, waarvan 3 ComeniusFestivals, 2 Deep Dives, 2 Free Styles, 4 Solution Rooms en 4 DenkTanks. Het bestuur is wel 40 maal bijeengekomen, kende 6 heidagen, en er waren meer dan 100 overleggen met voorzitters. En we zijn nog lang niet uitgesproken. Het idee om (vernieuwende) docenten van elkaar te laten leren spreekt aan. Tegelijkertijd denkt het netwerk met deze expertise en ervaring graag mee over onderwijsontwikkeling op alle niveaus.

De groei van een netwerk lijkt op het proces van onderwijsvernieuwing, die complex en onvoorspelbaar uitpakt, zich continue ontwikkelt en waarbij je uitdagingen tegenkomt op de *rocky road*. Ondanks een verhuizing van host, coronacrisis, een hack, een steeds uitdijender netwerk, een nieuwe sector, blijven we bouwen aan dit initiatief. Er is zin en commitment om het verder te brengen, beter te worden, te blijven experimenteren, te reflecteren (ook op jezelf). Dat is eigen aan de mensen die je hier tegenkomt. Dank daarvoor. Veel verander-energie toegewenst!

Idwer Doosje (medemaker van ComeniusNetwerk)

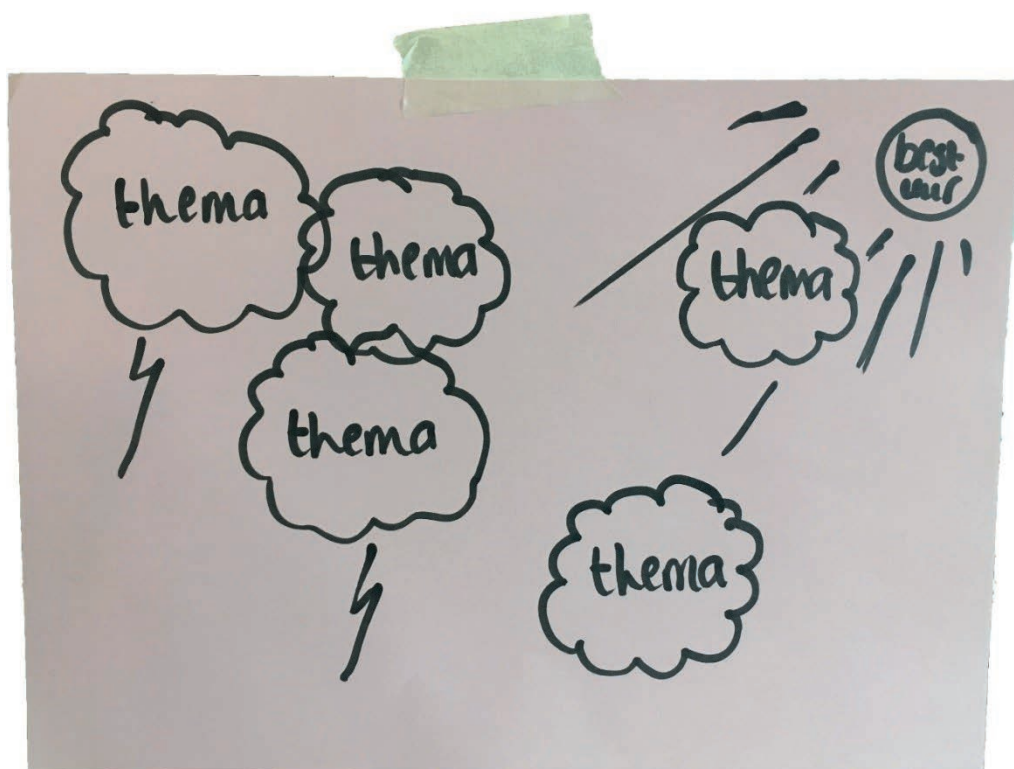
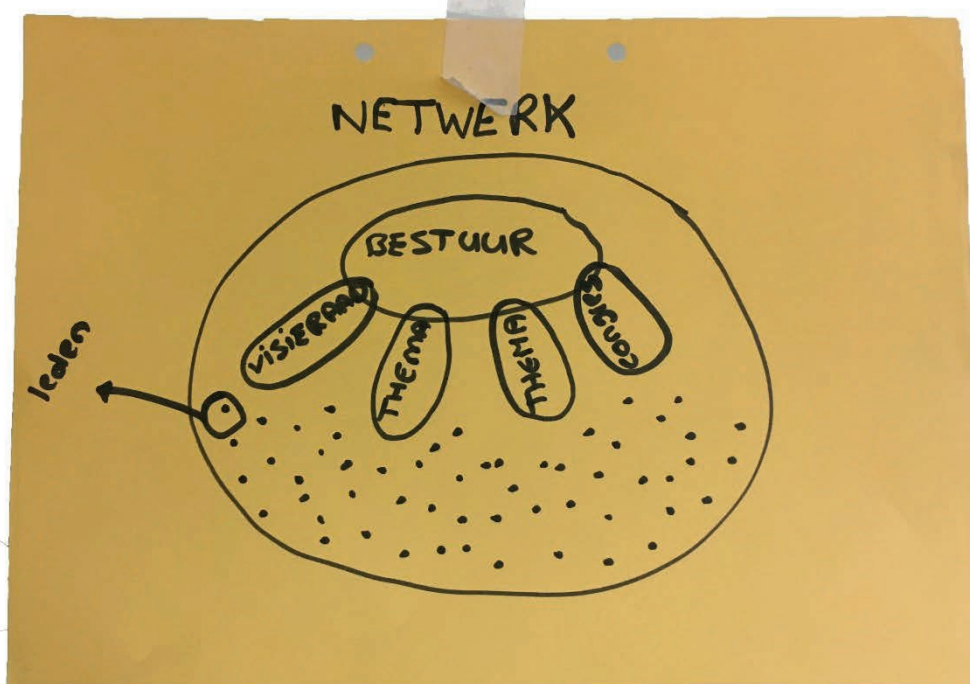

2023
Vijf jaar later

Mei 2018 - Kick-off ComeniusNetwerk

Op 16 mei 2018 was de kick-off van het ComeniusNetwerk in het Muntgebouw. Naast de viering voor laureaten van het Comeniusprogramma werd ook het netwerk gelanceerd. Vanaf dan is het bureau van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) gastvrouw van het netwerk, waar het een vliegende start maakt, ook vanwege de ervaring die het bureau heeft met het faciliteren van gemeenschappen (zoals De Jonge Akademie en Akademie van Kunsten). Een groepsfoto is uitdagend met 92 leden.

September 2018 - Werkgroepen

Via werkgroepen wordt er nagedacht over de visie, organisatie en communicatie van het netwerk. Al snel zijn de twee doelen helder: het netwerk is er om kennis te delen én visie te vormen over de toekomst van het hoger onderwijs. Organisch groeien en organiseren is metafoor voor hoe we met elkaar willen samenwerken. Dit zie je terug in de eerste schetsen die zijn gemaakt over het netwerk.

Oprichtingsbestuur 2018

Het oprichtingsbestuur (van links naar rechts) bestaat uit Marc van Mil, Liestbeth Noordegraaf-Eelens, Nursel Akdeniz, Ilja Boor, Maaïke Muntinga en Anique de Bruin. Het oprichtingsbestuur neemt het initiatief om het netwerk verder vorm te geven. Naast dat het netwerk bestaat uit aanvragers van de Comeniusbeurs, stromen er ook docenten van het jaar het netwerk binnen via de verkiezing van het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO). Vanaf het begin werken we met twee voorzitters waarvan één werkzaam in hbo en één in het wo.

November 2018 - Discussiemiddag

Via een discussiemiddag worden leden uitgenodigd om verder mee te denken over de verschillende thema's van het netwerk. We starten met drie tracés: Vorming van studenten, Duurzaam Docentschap en de Verhouding hbo en wo. Vanaf dan experimenteert en zoekt het netwerk naar de vormen van kennisdeling die bij hen passen. Als de stiften op de tafellakens in de oude vergaderzalen van het Trippenhuis maar niet doordrukken.

ComeniusNetwerk

de HogerOnderwijsVernieuwers

Voorjaar 2019 - Logo ontwerp

Het netwerk ontwikkelt een eigen huisstijl en logo. In de achtergrond van het logo komen de contouren terug van het Trippenhuys van de KNAW. Zo sluit het logo aan bij de andere merken (zoals De Jonge Akademie of Akademie van Kunsten) van de KNAW. De accentkleuren weerspiegelen het inclusieve karakter van het netwerk. En ook toepasselijk zijn de dwarsliggers, ofwel: dwarsdenkers. De ondertitel (of pay-off) werd nog toegevoegd, want ja, wat zijn we nu precies?

Juni 2019 - ComeniusFestival

Het eerste ComeniusFestival is een groot succes en vindt plaats bij De Utrechtse Stadsvrijheid. Comeniusleden zijn festivalmaker en verzorgen het programma via workshops, TeacherTalks, posterpresentaties en andere inspiratiesessies over de diverse vernieuwingsprojecten die het netwerk rijk is. Er worden ideeën uitgewisseld en er vinden inspirerende ontmoetingen plaats tussen de festivalgangers. Het festival wordt één van de favoriete events van leden, maar ook van het KNAW congresbureau.

September 2019 - Tracé middag

De tracés zijn een belangrijke motor van het netwerk. De wens van de leden is om overstijgend te leren tussen de verschillende onderwijsvernieuwingen en ook te komen tot inzichten en visies binnen de thema's die voor het gehele onderwijsveld relevant zijn. Twee nieuwe tracés worden opgericht, namelijk: Inclusie en Verandering Verankeren.

November 2019 - Tips en tops voor de minister

In oktober brengt voormalig minister Ingrid van Engelshoven een bezoek aan het Trippenhuys. Ze ontmoet Comeniusleden tijdens een gesprekssessie over de verschillende thema's van de tracés. Bij elk thema geven leden een top en een tip: iets wat goed gaat en iets om aan te werken. Haar tip en top aan het ComeniusNetwerk? De stem van de docenten bereikt nu ook het ministerie, dat die stem nog maar veel mag klinken.

November 2019 - Masterclass Tracé Verandering Verankeren

Alle leden van het ComeniusNetwerk zijn vernieuwers in (en van) het onderwijs. Ze experimenteren met nieuwe aanpakken en zijn bekend met successen en fouten op de weg naar vernieuwing. Om van elkaar te leren en elkaar te ondersteunen rondom het innovatieproces, start het netwerk met masterclasses waarin wordt gereflecteerd op de vernieuwingsprojecten die leden realiseren.

Januari 2020 - Inspiratiemiddag Inclusie

Het tracé Inclusie van het ComeniusNetwerk organiseert op 20 januari 2020 een inspiratiemiddag over inclusie. Docenten, studenten en beleidsmedewerkers gaan in gesprek over dit thema, vanuit de gedachte dat onderwijs de potentie heeft om mensen samen te brengen, gewoontes te doorbreken en structuren te veranderen. Interactief theater en een bijeenkorfssessie zorgen ervoor dat iedereen kennis kan delen.

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

ComeniusNetwerk
de HogerOnderwijsVernieuwers

Maart 2020 - Vraagbaak Online Onderwijs

De coronapandemie zorgt voor opschudding in het onderwijs en ook in het netwerk. Vanaf dan gaat het leren online en dat geldt ook voor de bijeenkomsten van het ComeniusNetwerk. Het netwerk verenigt zich met SURF, Versnellingsplan en ECIO via de vraagbaak online onderwijs. Via dit platform worden kennis en praktijkervaring uitgewisseld rondom online onderwijs. Sommige leden hadden al vóór de pandemie bedacht hoe je online leeromgevingen kon vormgeven. Kennis die nu goed van pas komt!

Mei 2020 - Online Reflection Room en meet-up

De wens dit jaar is om studenten, docenten en beleidsmedewerkers uit het hoger onderwijs samen te brengen op het ministerie van OCW. Daar wordt een online twist aan gegeven via de online reflection rooms. Daarin spreekt het gezelschap over de winst en valkuilen van de digitale transformatie. Ook de welkomstbijeenkomst voor leden in september is online. Via een online welkomstmodule proberen we voor deze leden toch een welkom neer te zetten. Al is het verlangen naar een fysieke bijeenkomst groot!

September 2020 - Bestuurswisselingen

De eerste bestuurswisselingen vinden plaats, geïnteresseerde leden kunnen hun interesse voor het bestuur bekendmaken via een motivatiebrief. Van links naar rechts, op anderhalve meter afstand, zijn Klaasjan Visscher, Mariska Kleemans, Ilja Boor, Soemitro Poerbodipoero, Marc van Mil, Marion Tillema en Johanna Höffken. Jaarlijks biedt het bestuur een erezetel aan voor de Docent van het Jaar, dat zijn Calvin Rans (in 2019) en Johanna Höffken (in 2020). Het bestuur komt maandelijks bijeen en heeft jaarlijks twee heidagen om de voortgang van het netwerk te bespreken.

Januari 2021

Naast de coronapandemie komt een andere uitdaging op het pad van ComeniusNetwerk. De KNAW besluit het netwerk niet langer te hosten en gaat samen met het bestuur en ministerie van OCW op zoek naar een andere uitvalsbasis voor het netwerk. Al snel wordt NRO gezien als geschikte partij. Net als het ComeniusNetwerk heeft het NRO als doel kwaliteit van het (hoger) onderwijs te verbeteren, zowel aan de universiteiten als de hogescholen. Met het NRO als gastheer zal het ComeniusNetwerk een meer centrale en effectieve plaats kunnen innemen in het hoger onderwijsveld. We organiseren een online housewarming in januari met NRO-directeur Gerard Baars die de netwerkleden van harte welkom heet.

ComeniusNetwerk

de HogerOnderwijsVernieuwers

Voorjaar 2021 - Aanpassing huisstijl

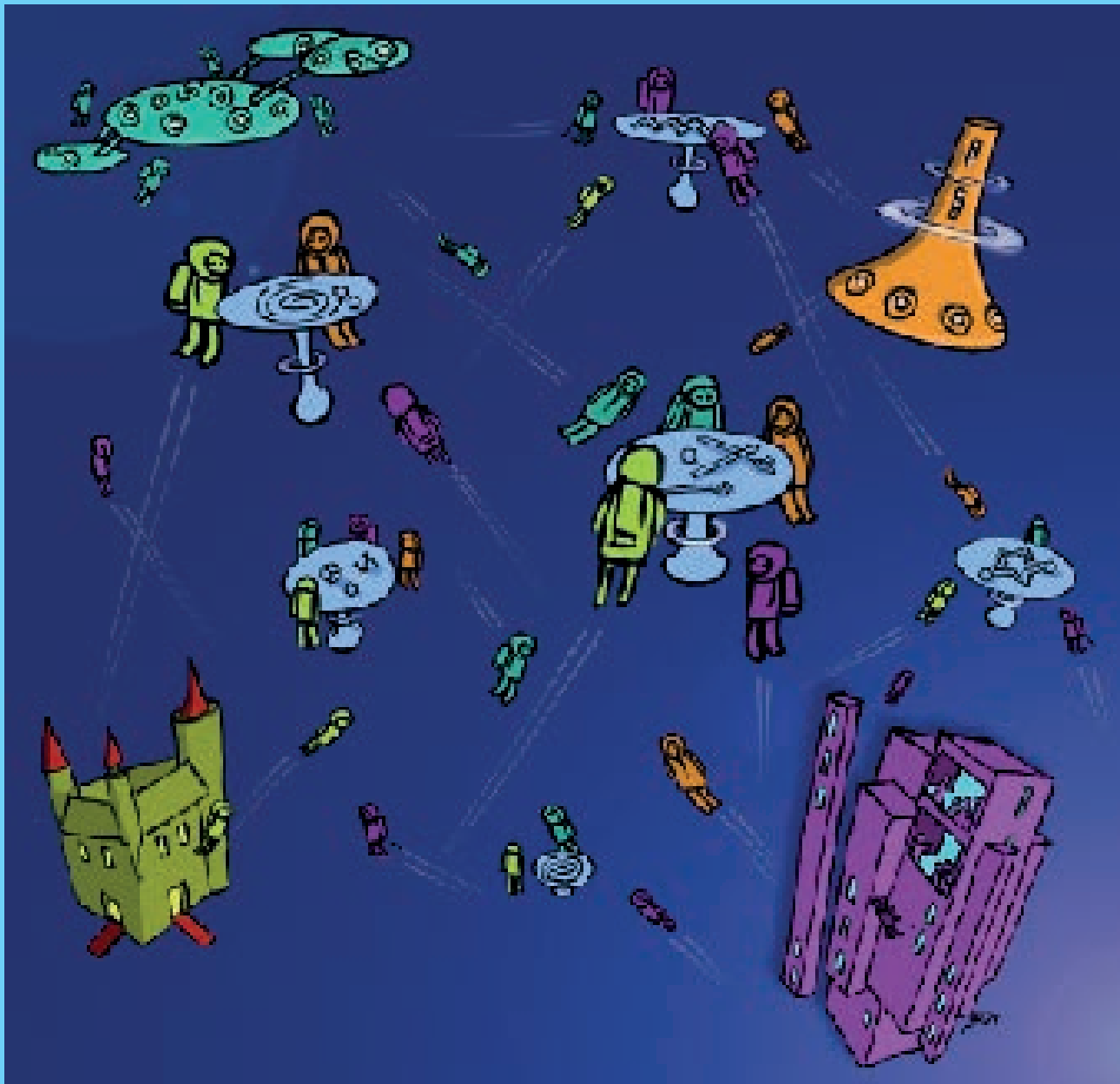
Het Trippenhuys is niet langer het 'clubhuys' van het netwerk, dat verdwijnt daarmee ook uit het logo. In het nieuwe ontwerp raken de verschillende kleuren elkaar, het symboliseert de interactie en wens voor meer samenwerking en verbinding. Ook zijn de kleuren feller. Hoewel de interpretatie natuurlijk vrij is, wordt hiermee een diamant zichtbaar die steeds feller gaat schijnen.

Maart 2021 - Online ComeniusFestival

Ondanks de hack bij Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) kan het online ComeniusFestival 2021 doorgaan. Hoewel we op dezelfde locatie zijn als in 2019, ontbreken ditmaal de festivalgangers. Die zitten thuis achter hun computer of laptop. We hebben een lobby waarin Sabine Uijl en Nursel Akdeniz de bezoekers enthousiasmeren en ze met kickboxoefeningen in beweging brengen. We hebben een talkshow met de minister van OCW, organiseren ComeniusCircles en TeacherTalks en aan het eind wordt voor het eerst de Nederlandse Hogeronderwijspremie uitgereikt. De impactvolle prijs betekent ook een nieuwe route van lidmaatschap. Meer dan 250 deelnemers volgen het volledige programma online.

Mei 2021 - Online Solution Rooms

Naar kwaliteit van hoger onderwijs kun je op veel verschillende manieren kijken. Dit wordt mede bepaald door het belang en perspectief dat je als student, docent, werkgever, of overheid hebt. Wat nu als je die perspectieven bijeenbrengt en samen in gesprek gaat over de onderwijskwaliteit? Het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO), het ComeniusNetwerk, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) organiseren daarom de 'Solution Rooms'. Studenten, docenten, onderzoekers en beleidsmakers gaan met elkaar in gesprek op basis van design thinking en bespreken zo uitdagingen en oplossingen voor de toekomst van het hoger onderwijs. Het evenement resulteert in een bundel die weer wordt gedeeld met de minister van OCW.

1. Intro

Leer meer over het netwerk en de organisatie erachter.

2. FAQ

Wat zijn de doelen van het netwerk? Hoe word je lid van een circle? Deze en andere vragen vind je hier.

3. Profiel aanvullen

Laat andere leden weten wie je bent, wat je onderwijsambities zijn en wat je doet!

Najaar 2021 - Online kennismaken en motivatieroute.

Het blijft een aandachtspunt om nieuwe leden te informeren over het netwerk, want: wat is en doet het netwerk? Online blijft een uitdaging, zeker het spontaan netwerken gaat online niet perfect. Speeddaten kan wel online, net als dat we een welkomstmodule en filmpje maken om iedereen welkom te heten. Daarnaast introduceert het netwerk een nieuwe route naar lidmaatschap, namelijk via een motivatiebrief. Ook collega's of leden van de innovatieteams kunnen zo toetreden tot het netwerk.

Oktober 2021 - Game & Play

De wens is om op jaarbasis drie evenementen á la ComeniusFestival te organiseren met ieder een eigen karakter. Het ComeniusFestival, de Deep Dive en een derde bijeenkomst waarin we experimenteren met nieuwe vormen van kennisdeling. De Game & Play is daarvan de eerste uitwerking. Hoe kun je spel en spelen inzetten in het hoger onderwijs? En hoe draagt het bij aan verbetering ervan? Tijdens de Game & Play leren we vernieuwingsprojecten uiteraard op speelse wijze kennen.

November 2021 - Online Deep Dive

Terwijl de Game & Play weer een eerste fysieke ontmoeting mogelijk maakt, gooit een nieuwe coronagolf de eerste Deep Dive onder water. Echter, de online variant blijkt een groot succes. Bij de Deep Dive staan zes inhoudelijke thema's centraal, die noemen we stromingen. Per stroming wordt in de zogenaamde 'swims' onderwijsonderzoek gepresenteerd en een bijpassend onderwijsvernieuingsproject besproken. Die kennisoverdracht via swims vormt de basis voor een interactieve werkvorm die daarna plaatsvindt: de dive. Onderzoek en innovatie in onderwijs raken zo met elkaar in synergie. De dag wordt afgesloten met een ode aan de student door Bart van Rosmalen en Anouk Saleming.

November 2021 - Start DenkTanks

Naast de drie grote openbare evenementen waar kennis wordt gedeeld, krijgt het tweede doel van het netwerk, visievorming, een boost via denktanks. Ook die organiseren we driemaal per jaar. Daarmee pogen we nationaal- en instellingsbeleid te voeden met inzichten en ervaringen uit de onderwijspraktijk. De eerste denktank gaat over de toekomst van het netwerk en het Comeniusprogramma. De digitale post-its vliegen om de oren, het leidt uiteindelijk tot concrete grote en kleine stappen in de onderzoeks- en innovatieprogrammering voor 2023-2026. Later organiseren we een DenkTank over innovatieve instellingen of over hoe docenten de invulling van de kennisinfrastructuur (Npuls) zien.

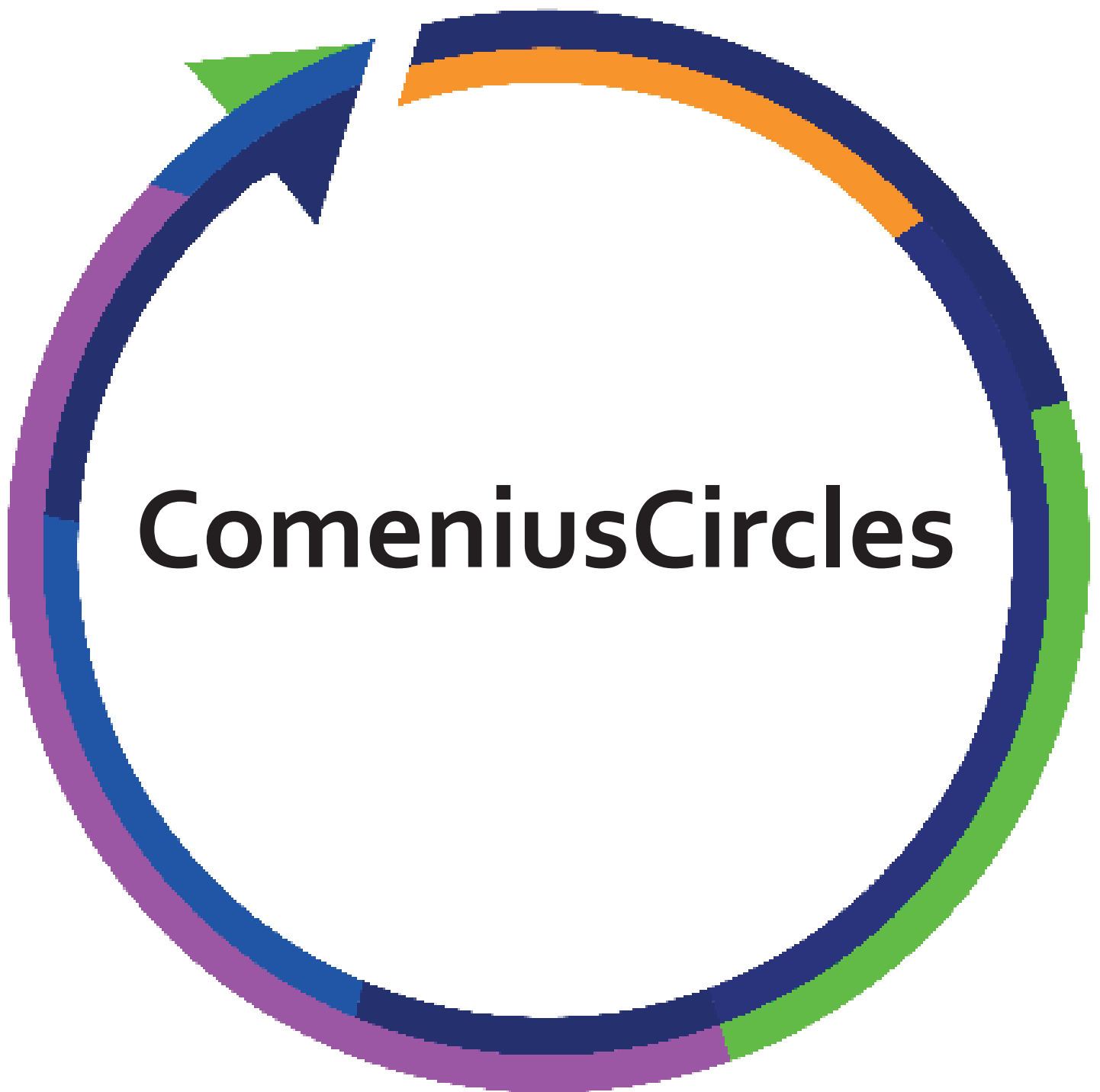
Februari 2022 - Bestuurswisselingen

Nieuwe bestuursleden treden aan, namelijk Sabine Uijl (tweede van links) en Constant Swinkels (rechts). Jessica Zweers en Klaasjan Visscher (in het midden) worden de nieuwe co-voorzitters. Vier jaar na de oprichting heeft het ComeniusNetwerk een stevig fundament. Er zijn vaste, terugkerende activiteiten zoals het ComeniusFestival en de Solution Rooms. En nieuwe activiteiten zoals de DenkTanks en Deep Dive. Er zijn vier routes om lid te worden van het netwerk, wat zorgt voor een groeiend netwerk van 400+ onderwijsvernieuwers. Daarnaast schrijft het bestuur samen met het bureau NRO een zelfevaluatie. In deze zelfevaluatie reflecteert het ComeniusNetwerk op haar doelen in de periode 2019-2021 zoals verwoord bij de start: kennisdeling loopt goed, visievorming vereist nog verdere aandacht.

Maart 2022 -Solution Rooms

Ook dit jaar worden de Solution Rooms online georganiseerd. Er worden zes thema's gekozen die uitmonden in oplossingen voor bepaalde problemen. Thema's zijn studentbetrokkenheid bij kwaliteitsverbetering, transdisciplinaire samenwerking, samen innoveren en ontwikkelen, flexibele keuzes binnen het curriculum, vormgeven aan studentsucces en leren van toetsen. Verschillende wetenschappers schrijven daarover een reflectie. De uitkomsten krijgt minister Robbert Dijkgraaf van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap uitgereikt in een bundel.

Voorjaar 2022 - ComeniusCircles

Het bestuur van het ComeniusNetwerk besluit om de tracés een nieuwe naam te geven, namelijk: circles. Het zijn plekken waar je wederkerig kennis kunt delen en kunt samenwerken rondom een specifiek onderwerp. Op het ComeniusFestival wordt de nieuwe naam voor het eerst geïntroduceerd.

Mei 2022 - ComeniusFestival 2022 - The rocky road to educational innovation

Het derde ComeniusFestival is weer fysiek. Naast meer dan dertig workshops, posters en TeacherTalks, met ruim 260 festivalgangers, is er ook weer ruimte om te netwerken. Iets wat lange tijd minder goed uit de verf kwam online. De keynote wordt verzorgd door Paul Iske die vertelt over briljante mislukkingen. Aan het eind van de middag wordt de Nederlandse Hogeronderwijspremie uitgereikt door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan onderwijsteam in het hbo en wo.

Inspiratiedialoog met minister

Het bestuur en de voorzitters van circles voeren een inspiratiedialoog met de minister tijdens het Comenius-Festival op poefjes. Zo gaan we in op de complexiteit van onderwijsvernieuwing en dat daarvoor ook veranderkundige competenties nodig zijn, of zogenaamde 'klooitijd'. Daarnaast wordt er gesproken over de onderwijsidentiteit die niet altijd zichtbaar terug te vinden is in het handelen en zijn van de onderwijsinstellingen.

Juli 2022 - Discussies over erkennen en waarderen

Het studiejaar wordt afgesloten met een evenement samen met de Universiteiten van Nederland (UnL) en het Advancing Teaching Network onder leiding van Ruth Graham over het erkennen en waarderen van onderwijs. Hoe kunnen universiteiten het geven van onderwijs waarderen? En hoe kunnen onderwijs en onderzoek zinvol in balans worden gebracht? Deze vragen en meer kwamen aan de orde tijdens deze middag in het Trippen-huis. Zo zijn we weer even terug bij de KNAW waar het netwerk is opgericht.

Juli 2022 - Gedreven door onderwijs - Tien portretten van bevlogen docenten.

Deze bundel geeft een inkijkje in de dynamische en diverse drijfveren van tien docenten in het hoger onderwijs. Ze dienen als inspiratiebron en kunnen concrete aanknopingspunten bieden voor het verder verrijken en versterken van de onderwijsloopbanen van docenten. Met het uitwisselen van positieve verhalen wordt er ook invulling gegeven aan het erkennen en waarderen van docentschap.

September 2022 - Connect & Create

Na de zomervakantie is Connect & Create de eerstvolgende bijeenkomst. Terwijl het jaar ervoor het spel centraal werd gesteld (via de Game & Play), gaan we deze middag aan de slag met het tekenen van veranderverhalen. Remco Coppoolse presenteert vier bouwstenen voor zo'n veranderverhaal, namelijk door het expliciteren van een authentiek probleem, collectief verlangen, een haalbare ambitie en dat de vernieuwing een vormbaar kleibeeld is. Het is een goede start van het nieuwe studiejaar.

November 2022 - Deep Dive

Ruim 275 professionals uit het mbo, hbo en wo komen samen in de Jaarbeurs Utrecht voor de tweede editie van het Deep Dive Congres. Er was een middagvullend programma rondom onderwijsonderzoek en onderwijsvernieuwing. Lector Kristin Vanlommel van de Hogeschool Utrecht opende met een keynote over de verschillende paradoxen die onderwijsverandering moeilijk maken en vertaalde deze in een aantal reistips voor veranderaars, zoals investeren in (de kwaliteit van) lerende netwerken. Iets wat we volop doen met de Deep Dive!

November 2022 - Bezoek minister bij OCW

De minister nodigt de bestuursleden van ComeniusNetwerk uit om verder te praten. Zo wordt er gesproken over de spanning tussen blijven vernieuwen en de opschaling van bepaalde *best practices*. De wens van de minister is om meer 'speeltuinen' te creëren binnen opleidingen voor alle studenten. Het ministerie start met een toekomstverkenning, waarbij wordt gekeken welke bouwstenen nodig zijn om onderwijsvernieuwing structureel in te kunnen bedden in het onderwijssysteem. De discussie wordt vervolgd en is het startpunt voor de scenario's voor de toekomst van ComeniusNetwerk.

Leergang

Onderwijsinnovatie

ComeniusNetwerk
de Meester van de Toekomst

Nieuwe plannen 2023 - 2027

Een netwerk draait om elkaar zien en ontmoetingen tussen mensen. Die helpen je verder. Niet voor niets is er veel ingezet op bijeenkomsten de afgelopen jaren. Al zijn er meer manieren om de verbinding tussen onderwijsvernieuwers te stimuleren. Om die reden introduceren we bijvoorbeeld een buddysysteem. Ook is er behoefte aan grondigere reflectie op het innovatieproces. Daarvoor wordt komend jaren een pilot Leergang Onderwijsinnovatie (LeO) gestart. Hoe staat de toekomst ervoor, hoe kunnen we de stem van de vernieuwende docent verder versterken? We ontwikkelen ComeniusNetwerk de komende jaar verder door.

Om vernieuwing en verbetering in het hoger onderwijs te stimuleren is in 2018 het ComeniusNetwerk opgericht. Dit initiatief is gestart door de minister van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap. Sinds de start zijn docenten eigenaar van het netwerk. Het ComeniusNetwerk wil vernieuwende docenten ondersteunen en inspireren en hen een stem geven. Door gesprekspartner te zijn kunnen we samen toekomstig onderwijs in Nederland vormgeven.

Leden van het netwerk zijn ontvangers van een beurs uit het Comenius-programma (NRO), finalisten van de verkiezing van de Docent van het Jaar (Interstedelijk Studenten Overleg), prijswinnende teams van de Nederlandse Onderwijspremie en docenten die via een motivatieroute lid zijn geworden.

Ter ere van het vijfjarige bestaan van het netwerk is in vogelvlucht de ontwikkeling van het initiatief beschreven. Het netwerk is nooit af, en blijft zich vernieuwen en ontwikkelen, parallel aan het onderwijs wat de docenten continu een stukje waardevoller en rijker proberen te krijgen. Op naar vijf nieuwe jaren veranderenergie!